

מסורת הש"ס

עם השמש. צדור החמה וזרחת: לני לנן. שהוא קשה לכנס ולרין ג' ימים ומחמירין על עצמן כז"ש: שטוענין. את הזיתים בקורות בית הדב ואת הענבים בעיגולי הגת שלא היו עולרין אותם בגלגל כמו שלנו אלא טוענין אותם בקורות כדצין והני דגת קרי עיגולין שהיו דפין

עצין עשין כעגולין ושון שטוענין אותם מצדוד יוס והמסקה הולך וזכ כל השבת. ובגמרא (דף יט.) פריך מאי שנא דלא פליגי ז"ש בהא ומפרש משום דאי נמי עביד להו בשבת ליכא חיוב חטאת דכי אמרי' סמיטת זיתים וענבים אב מלאכה צפ' חצית שנשצרה (לקמן דף קמג.) הני מילי ציזמים וענבים שלא ריקסין מצדוד יוס דהוא ליה מפרק דבר ממשאו הגדל בתוכו והוא תולדה דדש אכל הכא אין נותנין קורה על גבי זיתים עד שטוחנין מחלה צריחים וכן ענבים דורכין אותם מחלה צרגל וכלאו קורה נמי משקה נפיק ממילא אלא דלא נפיק ספיר כי השתא ולא דמי לנש: גמ' מאי שנה צולונו כו' ל"ג לה הכא אלא לקמן

בשנה ושון שטוענין: מאן שנה נתינס מים לדיו. ואעפ"י שאל גיבול הדיו וזו היא שרייתו והיו לישא ידיה צהכי ומיחייב משום לש דהא מתנינן ליכא גיבול ואפליגו זה מצדוד יוס מכלל דשבת חייב חטאת הוא: האחרון חייב. משום לש שהוא אב מלאכה: אפר. לאו בר גיבול הוא: עפר. בר גיבול הוא לטיט של צנין: וזה סניא. תרתי מתניתא חדא דאפר וחדא דעפר: מידו גבי הדיו (סניא). וחדא תניא ר' חייא וחדא תניא רבי אשעיא וחדא מינייהו תניא לעפר צלשון אפר: פוסקין. פותחין. עושין נגר קטן משפת המעין לגנה: מוגמר. לצונה ומיני בשמים נותנין על האש ומעשין הבגדים שיהא ריחן נודף: גפרים. תחת כלי כסף שמצריצין צהס פרחים וזרורות כחרט ומעשין צגפרית והן משחירות ומיכרות וקורין נילי"ר: קילור. תחצושת שקורין לחי"א: ואפסלניס. רטייה: צריחיס של מים. וכ"ש צריחיס של יד ושל חמור דלדס מצווה על שצינת צהחמור: שיטחנו מצדוד יוס. מפני שמשמעת את הקול ואחור מילתא צשבת ואיכא זילותא: לרבוס עינזס כלס. דכתיב לעיל מינה למען יצוה שורן וחמורן וגו': והשפא דאמרס צית הלל איס להו צניסס כלס. דהא על כרחין האי מתניתא צית הלל מדשרי צהקן וקמני דרזחיס אסור משום צצינת כלס: מוגמר וגפרים אחאי שרו.

וה"ה לכל הך דמתני' הרי המוגמר מונח צערדסקאפות ומנאל כלי עושה בתוכה: לא קא עביד דלני שום מעשה. אלא מונח על הארץ והן בתוכו אלא רחיים עביד מעשה ולז"ש כיון דמונחין צגווה היינו מעשה דליה: מזודוס דקא עבדי מעשה. שהפח נקשר ותופס העוף וכן יקוש שפושטים לחיות ללודכן צרגלס כשנוענין צו קופץ ומתחצר מאליו ולוכד: צלחי. חכה שקורין איימ"א שהג צולעו ומתדקו והכלי אינו וז ממקומו: וקוקרי. שעושין סלס פיהן אחד רחצ ופיהן השני קצר מאלד והדג (ס"א והחיה) נכנס שם ומוציא ראשו צפי הקצר ואין גופו יכול לצאת וכשאל להחזיר ראשו לפנים ראשי קרומות נכנסין לו תחת לחיו דהשתא לא עביד כלי מיד: והשפא דאמר כו' ז"ש היא. והא דרזחיס צ"ש וז"ש לא שני להו צין היכא דעביד כלי מעשה צין היכא דלא עביד דהא אסרי צאזינ דמתני'. וכיון דז"ש היא:

היא והיכא דעביד מעשה^{כא} אכל היכא דלא עביד^{כב} מעשה כי הך דמתני'^{כג} טעמייהו משום גזירה ומלודות דמתני' צלחי וקוקרי: והשתא דאמר רב אושעיא הא מני ב"ש היא. אומר ר"מ דהלכתא ככז יוסף דמוקין צרייתא^{כד} כז"ש^{כה} דהא רב אושעיא קאי בוותיה^{כז} ולפ"ן ריחיס מותרים דלדידיה לז"ה שרי אפי' היכא דקעביד מעשה ולא חייס להשמעת קול ולי נראה^{כח} דרב אושעיא לא מוקי לה

יצאות השבת פרק ראשון שבת יח.

אכל בשכר אסור פירוש שכיר יוס דז"א צתלוש אכל צמחוצר אסור וצעיר אחרת צין צתלוש צין צמחוצר מותר אמר ר"ש בר כהנא צסס רבי אחא צשבת וצאכל וצע"ז הלכה כר"ש צן אלעזר^א ורבינו תם נמי^ב כשצנה את צימו לא סמך לא צמחוצר ולא ראה להחיר:

^גומיהו^ד צשדה מותר כרש"ג^ה דשדה רגילות לעשות צאריסות ולא צצירות יוס וכששראל אומר נכרי לתקן מנעלס או לקנות אל יאמר מעשה למחר דא"כ היו כשכיר יוס אלא מעשה לשחרתה ואס הביא לו נכרי כליו ויודע צכנסן צשבת אסור ללודשן צשבת דלמחר לקמן (קכג.) נכרי שהדליק נר צציל ישראל אסור להשמשם ללורה (תוספות ט"ס):

אבל דיו דלאו בר גיבול הוא. והא דלמחר צצמה מצליקין (לקמן דף כג.) וסס כל השמיני יפס לדיז אינעיא להו לגבל אז לעשין ללו דוקא גיבול אלא האי גיבול היינו עירוצ צעלמא ואס תאמר והא מורסן דלמחר צפרק צתלס (דף קסג.) וסס דלאו בר גיבול הוא^א וקאמר התם ר' יוסי צרבי יהודה אינו חייב עד שיגבול^ב וי"ל דהתם לגבי קמח קאמר דלינו בר גיבול אכל צר גיבול הוא ספא מדיו^ג ולהי צל נמי מיימי מיינה תנא דליו ומכאן קשה על המפרש אהא דלמחר צצילה צפרק המציא (דף לז.) וסס קיטמא שרי היינו כשנומנין מים לתוכו לשרוק המנור סציצ האול ואלו בר גיבול הוא והכא משמע דלדרכה דמיא דלאו בר גיבול הוא חייב טפי אלא יס לפרס קיטמא שרי צלל^ד מים לשרוק המנור סציציו^ה וקמ"ל דלא מוירין שמה יגבל צי"ט:

ומתרפאת והורכת כל השבת בודה. ואס תאמר הא דלמחר צפרק שמונה שריס (לקמן דף קכג.) שורין קילורין מע"ש ומניח תחת העין צשבת וא"כ^א צשבת נמי שרי להניח ויש לומר דלקמן מיידי צלדס צריא וזינו מניח צעין לרפואה אלא תחת העין למענו וליכא למישא לשחית סממניס והכא מניח צעין לרפואה ולא שריא אלא מערב צשבת):

אזינין ש פשתן מאי טעמא שרו. הא דנקיט אזינין טפי מדי וסממנין וכרשיני^א משום דהתם פשיטא דליכא מעשה כלל אכל צאזינין התנור עושק קת מעשה כשמתחממו ועוד צעין לא להיכיר ולא אכל גבי אזינין החכר התנור:

וי"מא מר משום שביתת כ"ים. ואס תאמר למאי דמסקי מאן תנא צצינת כלס דלדורייתא צ"ש מאן פריך רב יוסף ולימא מר משום

צצינת כלס^א וכי אינו יותר טוב כמו שמפרש רבה שמשמעת הקול ואמר כז"ה^ב וי"ל דלא צצירא ליה לרב יוסף טעמא דהשמעת הקול כלל ומסתברא ליה טפי לאוקמה כז"ש משום צצינת כלס^ג ונראה דרבה סבר דטעמא דז"ש לאו משום צצינת כלס הוא אלא סבר דטעמא דז"ש דגורין דילמא אחי למעבד צשבת^ד דאי לרבה נמי טעמא דז"ש משום צצינת כלס למה היה צריך רב יוסף להציא הצרייתא והא מתני' היא דאסרי צית שמאי משום צצינת כלס^ה ועוד דלמחר לקמן (דף ט.) הני דאי עביד להו צשבת חייב חטאת גזרו צית שמאי עס חשכה משמע דטעמא דצית שמאי משום גזירה ולא משום צצינת כלס^ו ולרב יוסף לא תקשה אחאי (נלא) אסרי צית שמאי טעינת קורה משום צצינת כלס דהתם אחי מיללא טפי מלי הך דמתנייתין ואס תאמר לרבה הך צרייתא דשצינת כלס אלא תרמייה^ז ויש לומר דרבה סבר דצרייתא דשצינת כלס צית שמאי

היא והיכא דעביד מעשה^{כא} אכל היכא דלא עביד^{כב} מעשה כי הך דמתני'^{כג} טעמייהו משום גזירה ומלודות דמתני' צלחי וקוקרי: והשתא דאמר רב אושעיא הא מני ב"ש היא. אומר ר"מ דהלכתא ככז יוסף דמוקין צרייתא^{כד} כז"ש^{כה} דהא רב אושעיא קאי בוותיה^{כז} ולפ"ן ריחיס מותרים דלדידיה לז"ה שרי אפי' היכא דקעביד מעשה ולא חייס להשמעת קול ולי נראה^{כח} דרב אושעיא לא מוקי לה

עין משפט נר מצוה

קלד א מיי פ"ח מה' שבת הלכה נו סמנ ללון סס: קלד ב ג מיי פ"ג מה' שבת הלכה ז ופ"ו הלכה טו סמנ שס טור ש"ע א"ח סימן קנ"ג שפ"ק ה סימן רמז ספ"ק ה:

מוסף תוספות

א. אלמא פסיק כר"ש בן אלעזר דאמר בעירוי במחוצר דאסור אף בקיבולת והוא הדין בחורן התחום ולא מיבעיא הבנין עצמו דאסור אלא אף לפסול האבנים ולתקן הקירות ואפילו רחוק מן החומה ואפילו בביתו של עובד כוכבים אסור כיון דלצורך מחוצר הוא, דהא במחוצר כה"ג פליגי ופסיק להלכה כר"ש מן אלעזר. דאילו לעשות הבנין עצמו אפילו רבנן מודו דאסור דברשות ישראל הוא ולא שרו אף תלוש אלא בביתו של עובד כוכבים בנזל כלים לטובם ושתקנן ביד עובד כוכבים. מוס' ע"ז סא: ב. אע"פ שהולך בקיבולת. אע"פ שחלכה כר"ש מן אלעזר דאמר דאסור ב"מ. מוס' ע"ז סא: ג. עובדי כוכבים לבנות בשבת אע"פ שהיו עושים בקיבולת. מוס' ע"ז סא: ד. אע"פ שחלכה כר"ש מן אלעזר דאמר דאסור ב"מ. מוס' ע"ז סא: ה. דהא סתם ל' תנא דמתני' כותיה, והטעם מפרש דאריסא אריסותיה קא עביד. מוס' ע"ז סא: ו. אלמא דיר בר גיבול הוא, וי"ל. מוס' (ע"י שפ"א). ז. ד[נ]בני למימר דעד כאן לא קאמר ר' יוסי ב"ר יהודה אלא בהדיא אחד ומסיק דתנא בהדיא אחד לתוכו מים האחרון חייב דבריו רבי. מוס' הל"ש. ח. אלא אע"פ דמורסן לאו בר גיבול הוא לא מייחדיב מונחת מים. מוס' הל"ש. ט. ו[נ]אפר. מוס' הל"ש. י. כמו שהוא יבש. מוס' פ"ל לז: יא. לטתום הדקיסין של תנור שלא יוציא האור. מוס' פ"ל לז: יב. מאי איריא מערב שבת אפילו. מוס' הל"ש. יג. שהחכרין תחלה בשבת. מוס' הל"ש. יד. ו[נ]א"כ לא אחאי כבי"ה. מוס' הל"ש. טו. ו[נ]מ"ט אפקה רב יוסף לברייתא מבי"ה ואוקמה כבי"ש. ישיב"ל. טז. מלאוקמה כבי"ה מטעמא גירעא דהשמעת קול. ד[נ]מלתא חדתא ו[ד]א דלא אשכחן בשום דוכסא. פסקי הל"ש סימן ל"ג. יז. וביה לא גזרו. מוס' הל"ש. יח. ו[נ]הוה ליה למימר כדקא מודית לי דב"ש אית להו שביתת כלים. מוס' הל"ש. יט. ואי משום שביתת כלים לאו גזירה הוא אלא איסורא דאורייתא. והך סוגיא מתוקמא כרבה. מוס' הל"ש. כ. אי כבי"ה למה לי טעמא דמשמעת קול, וכבי"ש נמי לא אחאי מדמפרש לקמן טעמא דב"ש כל מדי דא עביד ליה בשבת מחייב חטאת גזרו בהו משכשכה. מוס' הל"ש. (וע"י מהפ"א). כא. כגון רחיים. מוס' הל"ש. כב. כלי. מוס' הל"ש. כג. ד[ד]היונין אונין לתנור וצמר ליוורה. מוס' הל"ש. כד. בבשבת כלים.

כס"ה. כה. דטעמא דאין נותנין חטים לתוך רחיים של מים אלא כדי שיטחנו מבעוד יום היינו משום שביתת כלים ולא מיתוקמא הברייתא אלא אליבא דב"ש דאילו לבי"ה לית להו שביתת כלים, ואין הלכה כמותה הברייתא אלא כבי"ה. אלו וזו הלכות עכר שם סימן כ'. כז. ומדאמר רב הושעיא דבי"ה לית ליה שביתת כלים אדיחיתא הא דאין נותן מלהכחא, דב"ש היא. רש"י. כז. ו[נ]מכאן אין ראה דאיכא למימר. מוס' הל"ש.